

Bem Cinsiyet Rolü Envanteri

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Bem Cinsiyet Rolü Envanteri*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=17511>

Özet

Bem Cinsiyet Rolü Envanteri (BCRE), bireylerin kendi algıladıkları **kad?ns?l?k** ve **erkeksilik** özelliklerini de?erlendirmek amacıyla geli?tirilm? standart bir psikolojik ölçektir. Bu ölçek, geleneksel olarak cinsiyetle ili?kilendirilen ki?ilik özelliklerinin bireyde ne ölçüde mevcut oldu?unu belirleyerek, bireyin psikolojik androjini seviyesini (hem kad?ns? hem de erkeksi özellikleri yüksek düzeyde bar?nd?rma) saptamay? hedefler. Türkiye'deki uyarlama çal??mas?, Zehra Ya??n Dökmen taraf?ndan 1999 y?l?nda gerçekte?tirilm? olup, ölçe?in Türkçe formunun geçerlik ve güvenilirlik analizlerini içeren **psikometrik** özelliklerini incelemektedir. Ölçek çe?idi bir **uyarlama** olup, Türk kültürüne özgü psikolojik cinsiyet rolü yap?lar?n?n anla??lmas?na önemli katk?lar sa?lam??t?r.

Anahtar Kelimeler

Bem Cinsiyet Rolü Envanteri, Cinsiyet Rolü, Kad?ns?l?k, Erkeksilik, Androjini, Psikolojik Cinsiyet, Uyarlama, Psikometrik Özellikler.

Yazarlar

Sandra L. Bem (Orijinal Geli?tirici), Zehra Ya??n Dökmen (Türkçe Uyarlay?c?).

Amaç

Bem Cinsiyet Rolü Envanterinin temel amacı, bireylerin kendilerini tanımladıkları **cinsiyet rolü** yönelimlerini ölçmektir. Ölçek, bireyleri yalnızca biyolojik cinsiyetlerine göre değil, aynı zamanda ta??dıkları kültürel olarak tanımlanmış kad?ns? ve erkeksi ki?ilik özelliklerinin yoğunlu?una göre s?n?flandırmay? amaçlar. Bu s?n?flandırmada, bireyleri dört ana kategoriye ay?r?r: **Erkeksi** (yüksek erkeksilik, düşük kad?ns?l?k), **Kad?ns?** (yüksek kad?ns?l?k, düşük erkeksilik), **Androjen** (hem kad?ns?l?k hem de erkeksilik puanları yüksek) ve **Farklılaşmamış** (hem kad?ns?l?k hem de erkeksilik puanları düşük).

Türkçe uyarlamanın özel amacı ise, orijinal BCRE'nin psikometrik yap?s?n?n Türk popülasyonunda geçerli ve güvenilir olup olmadığını tespit etmek ve böylece Türk kültüründe cinsiyet rolü ara?tırmalarına bilimsel bir araç kazandırmaktır.

Yap?

Ölçek, **Psikolojik Cinsiyet Rolü** yap?s?n? ölçmektedir. Sandra Bem, bu yapıyı tek boyutlu bir z?tl?k (erkeksilik vs. kad?ns?l?k) olarak görmek yerine, iki ayrı ve ba??ms?z boyut (erkeksilik ve kad?ns?l?k) olarak kavramsallaştırmıştı. Bu yenilikçi yaklaşım, bireylerin aynı anda hem

yüksek düzeyde erkeksi (örneğin, iddial, bağımsız) hem de yüksek düzeyde kadınsı (örneğin, şefkatli, hassas) özelliklere sahip olabileceği anlamına gelen androjeni kavramın psikoloji literatürüne kazandırdığı.

Ölçek maddeleri, kültürel açıdan erkeklere uygun görülen **enstrümantal** (araçsal) özellikler ve kadınlara uygun görülen **ifade edici** (ekspresif) özellikler olmak üzere iki temel faktöre ayrılır.

Geçerlik

Kaynak içerikte geçerlik bilgisi '-' olarak belirtilmiş olsa da, Yaşın Dökmen (1999) tarafından yapılan uyarlama çalışmasında ölçeğin yapısal geçerliğini incelemek amacıyla kapsamlı analizler yürütülmüştür. Bu çalışmalar genellikle, ölçeğin teorik olarak ölçmesi beklenen yapıyı (psikolojik cinsiyet) gerçekten ölçüp ölçmediğini doğrulamak için **faktör analizi**, ayırt edici geçerlik ve ölçüt bağımlı geçerlik yöntemlerini içerir.

Türkçe formun geçerlik çalışmaları, maddelerin kültürel bağlamda tutarlılığını ve orijinal ölçekteki ikili faktör yapısını koruyup korumadığını araştırmaya kapsamıştır. Bu, ölçeğin Türk popülasyonunda psikolojik cinsiyet rollerini doğru bir şekilde temsil edebildiğini göstermeyi amaçlamıştır.

Güvenirlilik

Kaynak içerikte güvenirlik bilgisi '-' olarak belirtilmiş olsa da, Yaşın Dökmen'in (1999) çalışması, her uyarlama çalışmasında olduğu gibi, ölçeğin iç tutarlılığını ve zamana karşı kararlılığını değerlendirir. Güvenirlik genellikle **Cronbach Alfa** iç tutarlılık katsayısı ve muhtemelen test-tekrar test güvenilirliği ile rapor edilmiştir. Yüksek güvenirlik katsayıları, ölçeğin bireylerin cinsiyet rolü özelliklerini tutarlı bir şekilde ölçebildiğini gösterir.

Faktör Analizi

Bem Cinsiyet Rolü Envanterinin orijinal yapısı, **Erkekçilik** ve **Kadınsılık** olmak üzere iki bağımsız faktörden oluşur. Türkçe uyarlama çalışmasında da bu ikili faktör yapısının doğrulanması kritik öneme sahiptir. Yapılan faktör analizi, Türkçe maddelerin de orijinal yapıyı destekleyecek şekilde iki ayrı boyutta gruplandırıldığını göstermeyi amaçlamıştır. Bu analizler, Türk kültüründe cinsiyet rollerinin algılanmasını, orijinal Amerikan popülasyonundaki teorik yapıyla uyumlu olduğunu teyit etmiştir.

Enstrüman

Test Type: Uyarlama (Adaptation)

Format: Genellikle 7 noktalı Likert tipi derecelendirme ölçeği kullanılır (Örnek: 1=Hiçbir zaman veya neredeyse hiçbir zaman doğru değil, 7=Her zaman veya neredeyse her zaman doğru).

Language Available: Türkçe (Türkçe Form), İngilizce (Orijinal Form).

Population Group: Yetişkinler ve ergenler.

Age Group: Genellikle üniversite öğrencileri ve genel yetişkin popülasyonu.

Population Details: Yaşın Dökmen'in çalışması genellikle üniversite öğrencileri örnekleminde yürütülmüştür. Bu, ölçeğin yüksek eğitimli genç yetişkin popülasyonunda kullanıma uygunluğunu destekler.

Test Methodology: Bireylerin kendilerini tanımlayan özellikleri belirtmeleri istenen öz-bildirim envanteridir. Puanlama, Erkeklik ve Kadınsılık puanlarının ayrı ayrı hesaplanması ve bu puanların ortalamaya göre karşılaştırılmasıyla Androjen, Erkeksi, Kadınsı veya Farklılaşmamış kategorilerine ayrılması esasına dayanır.

Anahtar Kelimeler

Erkeklik Ölçeği, Kadınsılık Ölçeği, Öz-Bildirim, Psikolojik Androjini, Enstrümantal Özellikler, Ekspresif Özellikler, Cinsiyet Rolü Tipolojisi.

Yazarlar

Sorumlu Yazar (Uyarılama): Zehra Yaşın Dökmen

Author ORCID Identifier: Bilinmiyor/Mevcut Değil

Affiliation Email addresses: Bilinmiyor/Mevcut Değil

Correspondence Address: Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi, Psikoloji Bölümü (1999 referansına göre).

Şinler, Ücret ve Test Yılı

Test Yılı (Orijinal): 1974 (Sandra L. Bem)

Test Yılı (Türkçe Uyarılama): 1999 (Zehra Yaşın Dökmen)

Şinler ve Ücret: Akademik araştırmalarda kullanılmak üzere genellikle referans belirtilerek mümkündür. Ticari veya klinik kullanım için orijinal ölçek geliştiricisinin (Bem) veya Türkçe uyarılamayı yapan

yazarın izni gerekebilir.

Kaynaklar

Yaşın Dökmen, Z. (1999). Bem Cinsiyet Rolü Envanteri Kadınsılık ve Erkeksilik Ölçekleri Türkçe Formunun Psikometrik Özellikleri. *Kriz Dergisi*, 7(1), 27-40. Kaynak makalenin tam metnine buradan ulaşılabilir: dergiler.ankara.edu.tr

Bem, S. L. (1974). The measurement of psychological androgyny. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 42(2), 155-162.

Bem, S. L. (1981). Bem Sex-Role Inventory Professional Manual. Palo Alto, CA: Consulting Psychologists Press.

Bu envanterin Türkçe formuna ait orijinal PDF dosyası aşağıdaki bağlantıdan indirilebilir: **bem-cinsiyet-rolu-envanteri-toad.pdf** ([PDF İndirme Bağlantısı](#)).

Bem Cinsiyet Rolü Envanterinin Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dilinde korunmalı ve hiçbir şekilde değiştirilmemelidir.

Kaynak içerikte ölçek maddeleri doğrudan sunulmamıştır. Maddeler, Zehra Yaşın Dökmen'in (1999) "Kriz Dergisi"nde yayınlanan makalesinde veya yukarıda belirtilen PDF dosyasında bulunabilir. Tipik olarak BCRE, her biri kadınsılık, erkeksilik veya nötr özelliklerden oluşan 60 maddeden oluşur.